Појединачни број 1 динар.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 300 дин. на годину, 150 дин. на пола године, 75 дин. на четврт год. за 1 месец 25 д.; за Америку 8 долара на годину. — Претплатити се може бар на један месец.

„Застава“ излази дневно у 6 часова ујутро.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Отворени рачун у Чековима

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ђуре Јакшића улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Власник: Акциони Одбор Војвођ. Радикала.

Број 233. Нови Сад, у недељу 11. октобра 1925. Година LVI.

Један порезни закон

Новине доносе вест, како се Чехословачка република заузима за своје суграђане у питању опорезивања. Влада чехословачка се труди да узме у заштиту своје саплеменике, да не буду ни неправедно опорезовани, а камо ли да се опорежу — двапут.

Ван сваке је сумње, да је порез један од најважнијих посала у животу једне државе. Држава је та, коју морамо сви издржавати. Она није субјекат који привређује. На против, који тражи. А дужни су је издржавати њезини грађани.

Однос грађана према држави је тај, да што грађанин више има, више може да даде држави. Што држава више прима, она тим може јаче, више боље и снажније да помаже све институције које постоје у њој.

Како држава није ничија приватна својина, појединих људи, него општа свих нас, који живимо у њој, то је логично, да се о тој држави не може старати појединац, него сви ми. Сви држављани заједно су позвани, да дају свој оболус за издржавање државе.

И баш питање тог заједничког дужног давања држави често пута ствара огромне неправде, јер једни морају да дају и шаком и капом, а други мало или нимало. А на том питању је човек необично осетљив. Ништа нашег човека толико не боли као кад даје несразмеро. Не може се рећи, да наш свет стиска џеп, па неће да даје. Нити га срди то, што мора да даје. Него га љути, што мора да даје порез, који се несразмерно разрезује. Под истим истовенским приликама један се грађанин опореже, као да је циљ да га упропасте, а другог тек погладе, као да је циљ, да га — помогну.

Ту је та осетљивост људи. И ако метнемо руку на срце, морамо признати, да није лако остати — хладан. Издржавање државе се не мери по љубави према њој, него по могућности, шта може џеп да избаци за државу.

Отуд је питање пореза играло важну улогу у државама од како је света и века. Људи су увек тражили, да се распорезивање врши праведно, те су се тужили, ако је порез неправедно разрезан. Оставимо на страну оно, да их има, који увек кукају. Ти не долазе у обзир. Узимамо оне, који се држе начела: Богу Божје, а цару царево, а да се распорежемо према — снази.

Да буде могуће то начело спровести у живот, прво треба изједначити порески систем. То је најглавније. Са рђавог пореског система је била чувена Турска. Сваки крај другачије је тумачио порез, и сваки порезник за себе, опет другачије.

Наша државл је до пре пуних седам година била под разним пореским системима. Али је од то доба прошло седам година! За тих седам година смо искусили све недаће од разноликости порезног система. То искуство од седам година на сва уста виче: Дајте нам изједначен порески систем!

Наше је мишљење сасвим противно ономе мишљењу, којим су досад бранили овако стање, какво је данас. Данашње стање бране тим: Немогуће је брзо изједначити десетпетнаест система. Ми пак велимо: баш зато је могуће, што их има много.

Узмимо српијански порезни систем, па га применимо на све крајеве, и мирна Бачка! Место да учимо петнаест система, учићемо само један, њега се држати и примењивати на све. Што се покаже рђаво, то ће се лако кориговати. Али, дајте једном само један закон! Тај нека буде онај, који је важио у Србији и ми ћемо дахнути душом.

Интересовање чехословачке владе, да заштити своје саплеменике у том погледу нам такође императивно налаже: Дајте један порезни закон, да бисмо дошли до уверења, да ће завладати начело: Како Пери, тако Паји, како Марку, тако Јанку.

Мислимо, да је то право, поштено, а по државу и држављане најцелисходније.

М. В.

Данас у 11 часова пре подне, на један минут биће обустављен целокупан промет у Београду, као сећање на жртве пре десет година приликом пада Београда.

Утврђен је детаљан програм данашње свечаности у Београду, која ће одјекнути горостасно, као сећање на велике жртве, које је Београд дао на данашњи дан, пре десет година.

Пре подне у 11 часова на Дунавском кеју биће окупљени сви: Влада, корпорације, војска и грађанство. Биће поклон, коме ће чинодејствовати патријарх са свим свештенством. Министар војске и морнарице положиће леп венац на гробове јунака, погинулих при одбрани Београда.

Тачно у 11 часова загрмеће топови београдског града, завониће звона на црквама, запиштаће сирене на фабрикама, бродовима и возовима и цео Београд, и пешаци, обуставиће промет, стаће и са откривеном главом одаће почаст онима, што падоше за част Београда!

Слава им, Слава!

Ситуација

Очекује се долазак г. Пашића

МЛ. БЕОГРАД, 10. октобра. У политичкој ситуацији влада потпуно мртвило. О доласку г. Пашића круже разне версије. По једној верзији г. Пашић ће доћи 15. ов. м-ца, док би се по другој, његов долазак имао очекивати 11. ов. м-ца, т. ј. сутра увече.

МЛ. БЕОГРАД, 10. октобра. Јутрос је г. Стјепан Радић аутомобилом оттомобилом отпутовао за Тополу у пратњи гђе Марженке и г. др Крњевића. Г. Радић је био данас на ручку код Њ. В. Краља, пошто је претходно био у дужој аудијенцији. У 19 часова увече, г. Радић се вратио аутомобилом у Београд, одакле је у 20.5 часова неставио брзим возом за Загреб.

Приликом свога одласка г. Радић је изјавио новинарима да је потпуно задовољан овом аудијенцијом. Г. Радић ће се задржавати у Загребу 2—3 дана, а после тога се враћа у Београд на састанак са г. Пашићем, који ће се у том добу вероватно вратити у Београд,

Путеви политичара и министара

МЛ. БЕОГРАД, 10. октобра. Председник Народне Скупштине г. Марко Трифковић отпутовао је данас у Бели Манастир на партијску конференцију. — Г. Марко Ђуричић, заступник председника владе, отпутовао је својим приватним послом у Ваљево. — У Београд је допутовао из Тополе, где је био код Краља у аудијенцији, г. Божа Максимовић, министар унутрашњих дела. — Из Загреба је допутовао овамо г. Крста Милетић, министар.

— Г. Пашић је потпуно здрав —

МЛ. БЕОГРАД, Председништво радикалног клуба добило је брзојав, из кога се види да је г. Пашић потпуно оздравио и да се одлично осећа. Према томе, отпадају као неосноване све оне вести, које су говориле противно.

— Наши исељеници у Америци —

МЛ. БЕОГРАД, 10. октобра. Наша делегација за интерпарламентарну конференцију у Вашингтону, преко свога шефа г. Велизара Јанковића обратила се Народној Скупштини са молбом да јој се дозволи да посети наше исељеничке колоније у Питсбургу, Чикагу и Детроиту. Очекује се да ће ова дозвола бити издата.

Отварање индустријско привредне изложбе у Осијеку

ОСИЈЕК, 10. октобра. Данас је у присуству министра трговине и индустрије г. Крајача отворена индустријско-привредна изложба. Отварању је присуствовао велики број званица.

Демонстрације бечких комуниста

Пре неки дан вратили су се у Беч са пута из Русије изасланици аустријске комунистичке омладине. Бечки комунисти приредили су тим излетницима свечан дочек. На станици се искупило неколико стотина комуниста, те је од дочека начињен прави збор. Полиција је са станице истерала комунисте, који су затим пошли улицама да демонстрирају, али су и онде растеране.

Питање Мосула

Последњих дана много се расправљало о питању Мосула и о ратној опасности која прети због тога питања. Турска влада се нарочито била показала ратоборном и чинила је већ ратне припреме. Међутим се ни енглеска влада није показала мање ратоборном, те су тако турске претње остале без резултата. Стога је храброст и ратоборност ангорских кругова знатно опала и турска влада се изјавила спремном да деобом Мосула реши спор између Енглеске и Турске.

Конференција у Локарну

Извештаји са конференције у Локарну врло мало обавештења дају о резултатима преговора. Званични извештаји веле, да су Немци дали своје контрапредлоге у питању француског захтева гаранције пољских граница. Лутер се састао у приватном говору са Чемберленом, док је Стреземан имао већ неколико посебних договора са Бријаном и Вандервелдом. Пољски и Чехословачки делегати кренули су се још у четвртак Локарну, а чује се, да ће и Мусолини доћи на ову конференцију, и ако Италија није непосредно заинтересована у овом питању. За Чичеринов долазак и његову мисију јасно се већ установило, да је он дошао заиста ради тога у Берлин, да утиче на Немачку, како би она што непопустљива била према савезницима.

Нова хапшења комуниста у Мађарској

У Мађарској се настављају хапшења комуниста. Мађарска полиција ушла је у траг врло разгранатој комунистичкој организацији и то не само у Пешти него и у осталим градовима по Мађарској. Комунистички агенти који су дошли из Русије донели су са собом прилично велике своте новаца, којим су најлакше успели да заведу многе људе. Суђење првој групи ухапшених комуниста још није почело, али се чује, да ће многи од ухапшених комуниста, као Ракоши, Вајнбергер и други бити осуђени на смрт, будући да су раније због комунизма већ били осуђени на доживотну тамницу.

Интриге бољшевичке дипломације

По писању француске и енглеске штампе о доласку Чичерина назире се сада и потајна намера, да се интригом утиче на Немачку, како би се осујетило саветовање у Локарну. Бољшевичка дипломација се ужасава од помисли, да се Немачка измири са савезницима, а још више ју страши то, ако Немачка пристане и на гарантни пакт својих источних граница. Чичерин је добио за задатак, да свим могућим средствима задобије за руску оријентацију Немачку, а разним концесијама да одобровољи и Пољску.

Аустријски легитимисти међу собом

Пре неки дан држали су у Бечу свој годишњи скуп аустријски легитимисти. На збору је дошло до врло бурних сцена и до туче. Наиме једна група легитимиста никако се не слаже са акцијама „хакенкрајцлера“, аустријских фашиста, који су својим агресивним испадима много штете нанели легитимистичком покрету. Фашисти на супрот томе обећују противни табор, да су потплаћени од Јевреја и фармасона, слободних зидара, који сада опет дижу главу у целој Европи.

Никола Гавриловић осуђен на 15 год. тамнице!

Јуче је пред овдашњим окружним судом одржана расправа против Николе Гавриловића, ратара из Новог Сада, који је у својој кући у Руској улици 26. маја убио своју рођену матер на један зверски начин. На њеном телу било је 24 ране, од којих 7 смртоносних!

На расправи је Никола признао своје недело, али се брани домаћом свађом.

После саслушања сведока, оптужбе и одбране, суд је донео одлуку, којом се Никола кажњава због убијства своје матере на 15 година тамнице. Осуђени је против ове пресуде апелирао.

Пијетет према великим жртвама

На збору радикалном у Руми од прошле недеље повела се озбиљно реч о томе, да се подигне споменик жртвама палим од обесне руке аусро-мађарске солдатеске за време рата. Наши синови су били три у оку тим душманима. Зато су падали као жртве. Топљени су у Дунаву и Сави; пушкарани на друмовима у по бела дана; вешани у својој рођеној кући пред очима жене и деце. Те жртве треба наш народ да окади, да им подигне видни знак пијетета народног.

Браћа наша, синови наши нека се сете на што их зове пијетет према сенима, па нека делају!

Новинари на крајњем југу нашем

II.

Кајмакчалан и српски фронт, то беху привлачне тачке за наше новинаре, чим стигосмо у Битољ. Срце нас је вукло онамо, у она сура и мрка брда, где је равно пре седам година нечувеном борбом и јунаштвом српске војске задат смртни ударац невеситивој немачко-бугарској аждаји и одакле је синула зора слободе, зора нашег ослобођења и уједињења.

Не бесмо се довољно ни одморили ни окрепили у Битољу и већ седосмо опет у аутомобиле и пожурисмо на некадање положаје српске војске за време светског рата. Данас је дакако лака ствар доспети до тих положаја, јер нас аутомобили за не пун сат вожње по поправљеним и добрим друмовима донесоше баш до под сам Кајмакчалан. Путем прво разгледасмо кућу, некадању школу у селу Бачу, у којој је тадањи Регент сатрвене и окупиране малене Србије проводио тешке и мучне дане и чекао са својом малобројном али храбром војском дане надчовечанске борбе и дане јунаштва и славе. Од Бача на све стране свугде се још виде остатци српског фронта.

По врховима и подножјима брегова и брежуљака на све стране стоје ровови, око којих налазимо жице, шрапнеле, танад и друге остатке ратног живота и рововске борбе. Са дубоким пијететом посматрамо сва та места, јер у мислима обављамо успомену на оне страшне дане, које су наши војници и ратници овде преживљавали.

Код брежуљка „Старков Гроб“ изразимо из аутомобила и пењемо се на некадање положаје. Душу нам обузима необично расположење: осећаји бола изазвани на оном крвавом разбојишту измешаше се са осећајима поноса и среће због овде извојеваних наших победа.

И док пуковник г. Коста Костић уздрхталим узбудљивим гласом прича и тумачи ток и развитак трогодишњих страховитих мука и напора и док нам овде под Кајмакчаланом живо приказује херојске и надчовечанске борбе наше војске при заузимању овог преко 2500 метара високог кршног вса, ми остали неми и гологлави, тронути и побожно слушамо све то и као у некој недоумици, да ли је то сан или јава, посматрамо сва она за нас света места, где је готово свака стопа натопљена драгоценом крвљу наших витезова и јунака.

Силазимо се затим у напуштене ровове, разгледамо их, у њима налазимо пушчана зрна, фишеке, фишеклије, кутије конзерва и разне друге стварчице, које нас све подсећају на рововски живот.

Недалеко иза једног брежуљка крај цркве налази се гробље; једно поред другог у густом низу и реду дижу се гробови са каменим споменицима и крстачама. Стотинама их је, но још је много већи број оних чији су гробови остали већ необележени. Наши водичи нам говоре, да ту вечни санак почивају само они, који су могли бити изнети из борбене линије, а они који су падали и гинули пред непријатељским рововима, или баш у самим рововима, као и они који су својом крвљу натапали обале речице Цоне, ти невнани наши јунаци не добише ни гробове своје.

Вечерње сунце бацало је већ своје румене зраке, када се опростасмо од овог светог места, оставивши у аманет искупљеним сељацима, да чувају гробове ових јунака, који нам донесоше ослобођење и уједињење. Сељаци који су за време рата такође много пропатили и страдали, обећавају нам, да ће чувати ове гробове, јер су светиње и за њих.

Био је већ пао мрак, када се кроз равну битољску низину враћасмо у Битољ. Недалеко од самога града разгледасмо још француско гробље, дивно уређено а у којем се налазе гробови неколико хиљада француских војника, који су пали и помрли у борбама око Битоља.

За време дводневног бављења у Битољу новинари су посетили и разгледали многе установе тамошње и свугде су констатовали не само искрен и истрајан рад на бољитку него и стваран напредак у свима гранама и на свима пољима друштвеног и државног живота. Предусретљиви и агилни велики жупан битољске области г. Влајковић, који је стално био уз нас новинаре, давао нам је обавештења у свима питањима и стварима и по његовом уверењу ови ће наши најјужнији крајеви ускоро и национално, и просветно и економско-привредно знатно да се дигну.

Посетисмо и седницу обласне скупштине битољске; чланови скупштине, све најодличнији домаћини сељаци из целе битољске области, озбиљно и достојанствено расправљају. Пред крај седнице један скупштинар, председник општине из Ресна поздравља у име народа новинаре, који нису жалили ни труда ни времена, те су дошли да посете и проуче и ове наше забачене крајеве, а скупштина на његов предлог једногласно решава, да се у новинарски пензиони фонд битољска област упише за добротвора са сумом од 10 хиљада динара. Потпредседник новинарског удружења није имао довољно лепих речи, којима би се захвалио члановима битољске обласне скупштине, која се прва у целој нашој држави сетила овако лепим прилогом новинарског фонда.

После седнице новинари су се упустили у пријатељски разговор са члановима скупштине, распитујући се за живот и прилике тамошњег народа, те су стекли уверење да се заиста све креће на боље.

(Свршиће се.)

Павле Терзин

Проблеми наших дана

У последње доба осећамо неки метеж међу нами; нешто ври, кључа и комеша се и да је до воље појединаца чак би и прекипило. И међу нами у Северној Србији настаје нека збуњеност што по где-где избија у виду неког незадовољства. Нека пометња јесте и у таким приликама је најбоље погледати истини у очи, а не заводити се сентименталним разлозима.

Неке грешке у социјалном развоју не могу се и не смеју се лечити неодољивим критицизмом и неумитном срџбом, као што то чине данас г. Прибићевић и неки „незадовољни Војвођани“, већ се мора прозрети стање и испитати однос чињеница. Није узрок данашњем комешању „лош споразум радикала и радићеваца“ — као што то веле једни, или „експлоатисање Војводине“ — као што тврде други, већ је и једно и друго природна последица претходних услова.

Ми преживљујемо два проблема наших дана; први је осигурање јединствености своје расе и то се огледа у политичком превирању, а други је проблем привредно-финанцијски који се испољава у борби опћенитости и појединца. У превирању те две социјалне чињенице огледа се данашњи метеж и он није тако опасан као што га неки приказују и желе политички да искористе.

Наша држава је створена у знаку јединствености расе и у политичком животу нам шта је и могло бити најпрече него да се та јединственост што пре и са што мање жртава и освешта. И заиста, посматрајући цео рад радикалне странке видимо, да се посвећује тој сврси и ево за неколико година и успева. Изразити део Хрвата, Црногораца, Далматинаца и осталих стапају се идејом јединствености у знак очувања своје расе. У томе гигантском развоју сасвим је нешто природно да се губи индивидум шта више, у колико се он више жучи, тим трагичније пролази јер је старање о раси нешто много прече, природније и силније него о индивидуму. Гдегод је и кадгод је разговор о ми, ту се свагда окрњује ја, а без тога нема социјалне заједнице. Ту природну истину ваља да имају пред очима данашњи незадовољници па ће брзо морати увидети, да кад се ради о ми о јединствености расе нам да тада „Војвођанин“ или „Личанин“ мора да попусти од свога ја.

Устројство људске заједнице исто као и развитак људске природе изложено је диференцирању, интегрирању. Оно прво изврши свој политички моменат превирања па тек онда правни и економски живот. То нам доказује и развој других народа; тако н. пр. сједињена Немачка и Италија тек су тада почеле свој грађански и привредни живот, кад су преживеле фазу јединственог политичког утврђења; са проблемима уставности и личне слободе имају и дан данји посла. То се догађа са Немцима и Талијанцима тако једном силном и културном расом, а шта да кажемо за нас који се и антропогеографски и културом и осећајем јединствености тако силно разликујемо од њих. Онај природни процес који је превирао код свију народа чини своје и код нас па било право или неправо Личанину, Загорцу, Војвођанину или Шумадинцу.

Ту снагу природног развоја уочио је стари борац г. Никола Пашић својим надчулним инстинктом и одредио правац радикалној странци. Једино се том изразитом и непоколебивом правцу има захвалити што се Радић са браћом Хрватима уверише, да је тај пут једини који ће нас довести к јединствености расе нам и државно политичкој кохезији. Оно прво је извршено; вековно диференцирање Срба и Хрвата слива се у расну јединственост и ми у томе погледу можемо бити задовољни јер пребродисмо тешкоће много лакше и брже но што и замишљасмо. Преостаје нам процес превирања са Словенцима. То је по Србе тежа ствар, јер је диференцирање много изразитије, стога је тактика радикалне странке и ту умесна. Ми у овај мах не смемо са том браћом пренаглити развојем расне јединствености, већ се задовољимо јединственим духом и заједничком свешћу а до националне кохезије једино их Хрвати могу довести, јер су им по свему много ближи.

Ето у томе се разликује идеологија па и метод г. Прибићевића и нас радикала и радићеваца. Он је хтео и желио одмах од почетка да скрја и мене Србина и Хрвата, те да нас слије у неки „genus proximum“. Међутим увидело се да је то неприродно, па ми изгледа да је и сам одустао од те своје идеологије, јер енога где иступа данас као српски шовиниста, да не кажем сепаратиста, према Хрватима у оном часу, када они признадоше природни процес расне јединствености и политичке кохезије. Тај природни процес проткан је природним чињеницама једним језиком, једним политичко-економским интересима, једном свешћу и једним народним карактером, а шта ће из тога да следи, да ли Југословен, Словен или сасвим нешто треће, то ми логичним премисама извести и утврдити нисмо у стању; тај процес извршиће се природним развојем исто онако као што је извршена и расна јединственост или државно политичка кохезија. Наш рад у овај мах треба и мора да се концентрише на стварном освештању расне јединствености и државноправне кохезије проткано са развојем привредног проблема. То се очекује од данашње заједнице Срба и Хрвата и у томе раду не би требало а не би се ни смело на пут стати неким индивидуалним провинцијализмом Лике или Војводине, јер облачили ми тај свој поступак ма у какво српско руво, тек пробија индивидуализам, провинцијализам на штету опћенитога.

Кројачки салон за господу, Паје Шилића, Нови Сад, Краља Петра 28/I спрат. Енглески штофови. Цене без конкуренције. 1316 18—52

Једна црна петогодишњица

На данашњи дан пре пет година довршен је плебисцит, гласање народно у Корушкој и објављено, да је већина становника Корушке гласала да припадне Аустрији, а не Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

Тада је утврђено, да је један заведен део Словенаца гласао с Немцима за Аустрију. То је нас болело и увредило онда, то нас и данас боли.

Аустрија и Немци обећавали су тада Словенцима све. А неки Словенци, који су били слабих народних осећаја и веровали у црножуту политику, поверовали су обећањима и залутали у туђе стадо.

Данас од обећања нема ни говора. Немају ни једне своје школе. У прве три године уче се на свом језику, а после више никад. О том, да је основна настава на матерњем језику, нема ни говора. У Корушку не доспева ни једна словенска књига, часопис, новине. Све се то још на пошти плени, онако хунсутски, а да се не каже јавно, да није забрањен улаз у Корушку. Словенци имају тамо једини лист плаћених словенских издајника „Корушка Домовина“. Народне установе словеначке не постоје, а ако је има, то је само по имену. У њој газдују Немци. Скупштина нема, зборова нема.

Како изгледа ова мањина, а како ове овде код нас? Не да се ни сравнити.

Могу ли и смеју ли Словенци у Корушкој барем у себи рећи: Још Корушка није за нас пропала?

Наше школе у читавој Краљевини учиниле су данас пред ученицима овај први помен.

Нови Сад, 10 октобра 1925.

Народно-црквени фондови

Бивши Саборски Одбор је сваке године исштампао извештај о стању народно-црквених фондова и заклада у Митрополији Карловачкој. Од рата па овамо после рата, ниједне године није публикован извештај.

Хоће ли се когод у Великом Управном Савету сетити, да би требало те извештаје публиковати, ако не засебно исштампане, а оно бар у званичном гласнику. Или можда, надлежни мисле да су и извештаји о народно-црквеним фондовима и закладама непотребни; као исто им је непотребна и Карловачка Митрополија. Јер по њиховом мишљењу једино је потребан новац тих фондова и заклада, а најпотребнији доходак патријаршијских добара. Тражимо публикацију извештаја о данашњем стању народно-црквених фондова и закади. А нарочито о приходима и расходима патријаршијских добара у неприкосновеном фонду, о клерикалном и јерархијском и манастирком фонду.

ВЕСТИ

— **Дежурство у лекарнама града Новог Сада.** Од **9.** до **16.** укључиво лекарне Гросингер (Трг Ослобођења) и Машић (Темеринска ул.).

— **Факир у Новом Саду.** Наша штампа је више пута писала о источким чудотворним факирима, који се дају сатима, данима, па чак и месецима живи у земљу закопавати — па су после опет ускрсли. Они секу себи трбух, ударају нож у груди и т. д. не остављајући за собом никакав траг од рана. То остаје као вечна тајна факира, која је необјашњива за науку. Факир Јогу Де Сан, који је до сада обишао светске градове, дошао је у Н. Сад и приређује данас, у недељу, у хотелу „Слободи“ представу, скопчану са хипнотизмом, окултизмом, спиритизмом, аутосугестијом и телепатијом. Наша штампа пуна је хвале о успелим представама овог факира. Најинтересантнија тачка ће бити, када ће се факир Јогу дати жив закопати у песак на пола сата у присуству научењака, лекара, полиције, новинара и публике и то уз најстрожију контролу. У Периву је, како последњи број „Илустрованог Забавника“ пише, један такав фа-

жир дао закопати на 20 минута, те је, када су га ископали, био френетичним аплаузом поздрављен.

— **Бугарска лојалност.** Румунски посланик у Софији извезао се пре неки дан на аутомобилску шетњу у околину Софије. На друму изван града изненада пројури поред њих један затворен аутомобил, из којега је испаљено неколико револверских метака. Срећом нико није рањен и док је румунско друштво од страха дошло себи, атентатори су већ били одјурили.

— **Вино сирће уместо слатког вина.** Лакомисленост и небрижљивост родитеља често дође главе њиховој деци. Тако је Етелка Краљевица у Сенти држала на столу флашу слатког вина поред флаше винског сирћета. Краљевица пошље своју девојчицу од шест година, да јој донесе слатко вино. Дете је дакако натегло флашу да попије мало слатког вина, али уместо тога попила је винско сирће и отровала се. Против матере покренут је судски поступак.

— **Велика проневера у Мађарској.** У Мађарској је велику сензацију изазвала афера са проневером у државној творници гвожђарија у Дјошђеру. Досада је констатовано, да је проневерено 30 милијарди мађарских круна.

ЈУГОСЛАВИЈА
Опште Осигуравајуће Друштво у Београду. Филијална Дирекција НОВИ САД, Петра Зрињског 36. Телефон: 55.
Пружа својим осигураницима 21— 6 највећу гаранцију! 8041

— **У пожњу власницима аутомобила.** Новосадска полиција је добила акт од овдашње Финансијске Дирекције, у коме се констатује, да у Новом Саду има велики број таквих власника аутомобила, који су своје аутомобиле пријавили као таксе-аутомобиле, док су ти аутомобили у ствари приватни и њихови власници се не баве обртимице тим послом. Зато позива све оне власнике аутомобила, који се не баве тим позивом, а аутомобили су им пријављени као таксе, да уплате диференцију, коју су платили мање, него за обичне аутомобиле, јер ће им у противном бити одузето право за држање аутомобила.

* **Шпецерајски стелаж,** тезга са стаклом и др. управо нове продају се. Упитати: Столарска радионица, Кисачка ул. 43. 2045 1-1

— **Нафта преплавила цело село.** У румунским изворима нафте крај вароши Морени десила се велика катастрофа. У једном окну нафте непажњом радника настала је толика ерупција, да је нафта за тили час избила из земље као поток и преплавила цело село Ставрополеос. Становништво је морало напустити село, јер прети опасност да се нафта не запали.

— **Разбојнички напад у Аду.** Малој Вујков трговац у Аду у вало те није пао неко веће као жртва дрског разбојничког напада. Вујков је то вече остао мало дуже у дућану, а када је затворио дућан, неко га у помрчини удари тешким оруђем тако јако по глави, да је онесвешћен пао на земљу. Пролазници су га нашли искрвављеног на земљи и однели кући. Нападач је утекао пошто је претражио Вујкову џепове.

* **Пијем куповини пруског угља, домаћег угља и кокса** обратите се с поверењем на дрварску Келер, пут на Штрванд. Телефон бр. 417. 2058 1-30

Намештај на отплату продаје
„АТЛАС Д. Д.“ НОВИ САД,
Шумадијска улица бр. 10. (преко Рибњег трга). 1640 14—х

— **Амерички зајам војвођанским градовима.** Нашим војвођанским градовима потребни су повећи зајмови ради разних инвестиција. Америчка финансијска група „Рихард и друг“ заинтересовала се за те зајмове и вољна је да војвођанским градовима стави на расположење потребан новац. Суботица тражи зајам од сто милиона динара, а и осталим градовима ће требати од прилике толика свота.

— **Беч враћа однете списе.** У Београд је стигао један шлеп напуњен разним списима и документима, које су Аустријанци за време рата однели у Беч. Списи ће бити враћени одакле су однети или ће бити предати државној архиви, јер се међу њима налази и врло велик број драгоцених докумената. У овом пошиљку, који није ни први ни последњи, било је око пет стотина метарских центи разних списа у сандуцима.

* **Књижара „Славија“** има увек на стоваришту сваку нашу књигу и музикалију и велики избор француских књига. 1657 3—5

— **Ухваћени кријумчари у Марибору.** Није непозната ствар, да се на нашој граници код Марибора стално врши шверцовање свакојаке врсте. Недавно је загребачка полиција имала посла са једном таком кријумчарском афером у Марибору и на велико изненађење иследних органа установило се, да су кријумчарење потпомагали шта више често сами, чак и вршили погранични царинници. Ухапшено је више лица па и сам шеф царинарнице.

— **Пешта кокаински Елдорадо.** Већ од дуже времена стизале су тужбе пештанској полицији о томе, да уживање белог отрова кокаина узима необично велике сразмере. Полиција је због тога предузела енергичне и свестране мере и установила је страховиту чињеницу, да се у Пешти стотинама људи баве продавањем кокаина а хиљадама је жртава овога отрова. Многи продавци кокаина ухапшени су.

* **Дрва, кокса, угља** пре него што набавите, обратите се на дрварску **Крајачевић,** Телефон 165. 1721 19—30

Најдуготрајнијег а најјефтинијег ташнораја
код **Базара Назаренка**
Нови Сад, Житни трг 20. број. 1265 40—52

* **Целокупног лекарства Др. Иван Грегорек** специјалиста за болести уста и зуба, ординира у Новом Саду, Краља Петра ул. бр. 28. I. (главни трг) од 9—12 и 3—5. 1992 3—7

Метеоролошки извештај

Ваздухопловне Метеоролошке Станице у Петроварадину

од 10 октобра у 8 часова

Петроварадин (Нови Сад): ведро; температура 6° Ц.
Београд: ведро; темп. 8° Ц.
Загреб: ведро; темп. 7° Ц.
Љубљана: облачно 1/4; темп. 4° Ц.
Сарајево: облачно; темп. 9° Ц.
Мостар: облач. 1/4; темп. 6° Ц.
Скопље: облачно; темп. 12° Ц.
Крагујевац: облачно; темп. 10° Ц.
Котор: ведро; темп. 22° Ц.
Груж: ведро; темп. 18° Ц
Црквеница: ведро; темп. 13° Ц.
Брод: облачно 1/2; темп. 6° Ц.
Госпић: облачно; темп. 7° Ц.
Митровица: ведро; темп. 4° Ц.

Опште стање времена

Средњоевропски се антициклон држи, северни је циклон међутим променљив, те изазива јаке ветрове све до Берлина. И на југу има местимично јаких ветрова. Облачно је на северу и југу, код нас је већином ведро. Киша је било у Норвегији и у Грчкој. Топлота је на југу опала на северу порасла. Од Осека до Беча минимална температура нул степена.

Прогноза за 11. октобар

У нашој држави време остаје стално лепо. Ветрови ће бити слаби, облачност ће се и даље разређивати, киша неће бити. Ноћне температуре ће се кретати око нуле, али ће обдан бити топлије.

ИСПРАВАК

Примамо од дра Стевана Адамовића:

Господину
Уреднику „Заставе“
Нови Сад

На основу 26. и 27. члана закона о штампи молим да изволите одштампати у законитом року следећи исправак који се односи на чланак одштампан на 2-ој страни у 2-ом ступцу 230. броја „Заставе“:

1. Није истина да смо ја и г. Јован Живојновић као оверовљачи скупштинског записника Српске Задружне Банке од 13. септембра о. г. поднели новосадском окружном суду тај записник.

2. Није истина да у том записнику стоји написано да је „г. Новаковић побио наводе г. Стојковића као посве лажне“.

3. Није истина да је тај записник ма и у оном сасвим небитном делу који се односи на спор Стојковић-Новаковић лажан.

У Новом Саду, 8. октобра 1925. г.

С поштовањем
Др. Адамовић.

*

После овога исправка има реч наш дописник!

СПОРТ

— Првенство —

Војводина — Ј. Макаби

Данас, у недељу, састају се на игралишту „Карађорђе“ два стара ривала.

Приметило се, да у последње време Војводина марљиво ради. Уз оне старе одлике сада се јасно испољава сигурност у доста промишљеном и тачном заједничком раду. Цела се чета на разноврсне начине креће напред и назад без излишног задржавања. Пред мрежом има се више прибраности и пуца се упадљиво опасније. Новосадски Јевреји тренутно су у врло незгодном положају. Један играч није довољно здрав, други је у војсци, трећи далеко на школовању и т. д, — већина није на лицу места; остатак не преставља половину стварне јачине заједнице. Било би увредљиво рећи, да се српско друштво радовало неприлици свог суседа и једва дочекало да искористи ретку згоду. Шта ћемо?

„Тако је морало бити“!
Предигру изводе заменици.
Подмладци играју пре ручка.

*

НАК — Мачва (Шабац)
(у Шапцу)

Данас се у Шапцу састају новосадски првак и шабачки првак НАК и Мачва. Љута ће борба да буде! Мачва ће се свим силама трудити да докаже да је она клуб одличних квалитета; НАК да је непобедљив. Ја рачунам НАК.

А ви?...

Д. Бугарски.

БЕРЗА

Новосадска продуктна и ефектна берза

Нови Сад 10. октобра 1925

Тенденција: пријатнија.
Нотирано је:

Пшеница бачка, узанс пар. Паланка 245—. 77—78 245—. сремска, узанс 240—, сремска узанс пар Рума 245—.

Јечам: сремски —'—.

Зоб: бачки, —'—.

Кукуруз бачки к. д. 175—, нови к. д. 105—, банатски к. д, 185—.

ЗА УРЕДНИШТВО ОДГОВАРА
[illegible]

ПОДЛИСТАК 8

Др. Мита Костић.

СРПСКИ ЈЕЗИК КАО ДИПЛОМАТСКИ ЈЕЗИК ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ ОД XV—XVIII. ВЕКА.

Тумач је преводио његове речи султану на турски, али султан по обичају није ни речце одговорио, него је руком отпустио посланство.

С обзиром на то, што је српски језик био на Порти дипломатски језик, слала је Аустрија и Угарска као своје посланике у Цариград увек Словене, који су српско-хрватски разумевали.

Лепи пример о употреби српског језика при свечаној аудијенцији аустријских посланика код великог везира и султана Сулејмана II. забележио је Словенац Курипешић у опису аустријског посланства у Цариград године 1530.

Аустријски посланици Словенац гроф Ламберг и Хрват Никола Јуришић стигли су у Цариград 17. октобра те год. Тек девети дан пустио их је велики везир Ибрахим пред себе. Ламберг, који је како сам пише знао словеначки, ословио је Ибрахима на немачком језику, као што му је у Бечу било заповеђено, а Курипешић, духовник аустријског посланства, преводио је његове речи на латински језик. Но како ни један од присутних Турака није знао латинска, настала је забуна, коју је најпосле прекинуо Јуришић проговоривши хрватским језиком, за који су Турци имали тумача. Седмог новембра примљени су аустријски посланици у аудијенцију код султана, где је опет настала забуна због језика: Ламберг је говорио немачки, па онда словеначки, или га нису разумели, па је опет морао Јуришић да спасава ситуацију.

Други један аустријски посланик, Херберштајн, забележио је у својој аутобиографији такође једну занимљиву епизоду из аудијенције коју је он имао у табору турске војске под Будимом у септембру 1541. године код Сулејмана II. Та епизода нам стварно потврђује тврдњу Млечанина Басана, да је султан Сулејман Велики и српски разумевао.

На завршетку аудијенције којој је присуствовао и велики везир, потурчени Србин из Босне Рустем паша, Херберштајн је требао да пољуби султану руку, коју је овај држао на колену; али како је добио неке изненадне болове, није могао да се сагне, него се окренуо Рустему и шапнуо му речи: „За Божјо волјо помагај, не морем!“ Паша га је разумео, па је дигао руку мало више, да ју је овај могао лако уснама додирнути.

И Турци су каткад за своја посланства аустријском цесару бирали потурчене Словене, који су у име Турске пред цесарем нашим језиком говорили.

Бусбек нам тако прича, да је турски изасланик Ибрахим, пореклом Словен, приликом предаје мировног уговора између Турске и аустријског цесара Фердинанда I. 27. нов. 1565. год у Франкфурту на Мајни у свечаној аудијенцији пред сакупљеним сталежима немачкога царства говорио: „lingua slavonica“ дакле нашим језиком.

На српском језику иставили су Турци Мађарима што више и један мировни уговор. Врло важан уговор о седмогодишњем примирју између Бајазита II. и угарскога краља Владислава од 20. авг. 1503 год. поднесен је од стране Турака на српском језику. То сазнајемо изрично из писма, које је краљ Владислав 26. дек. 1509. год. послао ректорима острва Хиоса, рекавши им у њему између осталога, да је уговор Бајазета II. послао, пошто га је дао на латински превести „ex serviana lingua, qua caesar ipse utitur“ (са српског језика којим се и сам цар служи).

Сачувало се и једно писмо султана Селима I. (1512. до 1520 год.) „сербским писмом“ писано године 1547 руском великом кнезу Василију Ивановићу 1515—1533.), оцу руског цара Ивана Грозног, у ком је и српске крви текло јер му је мајка била Јелена Васиљевна, унука српског војводе Стефана Јакшића.

—

МАЛИ ОГЛАСИ

Ако нису 1 д. Поједини сами ред

Биоскопски
намештај, стројево и столице, јефтино се продаје. Адреса у Администрацији овога листа. 2040 3—3

Имам на продају
један трактор са плугом од две бразде, неупотребљен нов. Дајем га јефтиније него што може добити у гаражи. Ђока Врбашки Стари Футогу. 2—2 2010

Своју новосаздану кућу
продајем. Купац се може одмах уселити. Светог Јована ул. бр. 4. — Живко Ђурђевић. Нова житна пијаца. 2048 2—3

Чиста соба
у средини вароши издаје се једној или двема госп. чиновницама. 2—3

Столарске машинерије
и један 10 HP. саугас мотор, мало употребљен, јефтино на продају. Јосиф Бобош столар, Петровац. 2043 2-3

На знање
„Папирпластика“ граверска печаторезачка — каучук штамбиља и испупчених етикета радионица, преселила се у Пашићеву ул. бр. 26. „двориште Штамиарија „Натошевић“. 2013 2—3

Удовац
стар 37 година жели се упознати са Госпођом од 30-32 године са млађом удовицом без деце, по занимању трговац у Босни Дискреција најстрожије зајамчена, писмено се обратити на **Иван Мркоњић Видовић** Бањалука. 1-1 2001

2
мебилиране собе са посебним улазом
издају се одмах
Кр. Петра 20. Ресторација „Америка“
2044 1—1

Берберска радња
са или без намештаја врло хитно на продају. Соколска ул. 11. 2-2 2039

Багренових и растових стубова за хмељару
по 500 комада
најмање 7 мет. дугачких потребно је **Др. Душану Јенескићу** у Ст. Футогу (Бачка) 1995 2-3

Стоваришне фабр. шешира
„НАПРЕДАК“
А. Фотиновца, Кр. Петра 19.
Највећи избор у женским шеширима, најлепшим бојама, зготовљене из сукна по париској моди украшени 140—200 Дин. Првокласни велурски шешири 300—350 Дин. Стално велики избор 3—24

Због преузимања другог посла
продајем одмах једну моторну крњачу (Листер мотор) од 4 коњске снаге, са једним аутоматским каменом за прекрупљивање и једну парну вршалицу фабриката Умрат и Друг од шест коњских снага. Обе су машине у потпуно добром стању. Упитати власника **Стована Штавића** Ђурђево (Бачка) 1—1

Кућа на продају
у Словачкој улици број 86. у кући има 3 собе кујна и друге нужпросторије има такође у њој и једна ковачка радња заједно са целим алатом на продају. Упитати у истој кући.
2020 2—3

Вештачких ђубрета
Суперфосфата од 16% и 18%, калијеве соли и чилске салитре као и пшенице за семе „Сирбан“ може се добити код филијала Главног Савеза Срп. Земљорадничких Задруга, Нови Сад Пашићева 6. 1-1 2056

Помодна ђурчијска радња
Ђорђе Миловановић
код Лисице, Пашићева бр. 25 преко пута Браће Миросављевића — Јављам мојој цењеној муштерији да као сваке године тако и ове године снабдео сам се са врло укусним крзном у разним бојама и квалитета. Имам на лагеру јакне постављене са кожицом. Астраганских хаља на лагеру у свакојаким ценама. Молим моје муштерије да неизостави пре тога што помисле купити ма најмању кожицу изволе мој одличан лагер погледати и поверење поклонити као и до сада.
С поштовањем
Ђорђе Миловановић, ђурчија
1—3 2005

Коломан Фридман
Нови Сад
К. Александра 1. Тел. 44. посредник за кафане, хотеле и трпезарије, као купњу и продају хотела и кафана. 1950 1—1

Објава
Част ми је известити п. публику, да сам од г. Ксенофонта Мамонова 25 IX. 1925. одузео пуномоћје дато за управљање моје дрваре лежеће у Жабљу и Ђурђеву, те да поменуто нема више права за мене послове обављати.
У Жабљу, 7. X. 1925.
С поштовањем
Јосип К. Окупић
2055 1—1

Багренови хмељарци
7 и 8 мтр. дугачки у свим дебљинама франко вагон Инђија и франко шума код Инђије, продају тврткe:
Дрварско Индустријско Друштво и Самуило Волф и Син, Нови Сад.

Производња:
Грозит кровна хартија, асфалт и катранова кровна хартија асфалт плоче за изоловање, тер каменог угља, карболинеум, дрвени цемент, лак за кровове и за гвожђе, смола из каменог угља, мека и тврда и т. д.

Београдска Фабрика Асфалта и Катранских Производа
Београд
Вука Караџића 6. Телеграм: Грозит. Телефон 27—20
5—6 183

Огласујте у „Застави“!

Најамна кућа
новоградња једноспратна кућа која не плаћа порез, у средини града Новог Сада продаје се. — Укући су два велика стана и један мањи стан, те модерно са плитком водоводом уређени Мансардно кровиште би се дало са малом трошковима прерадити у један стан од три собе, те би кров то, кућа годишње више носила — Ближе код власника
Јосип Шварц, - Н. Сад
Ривањи трг 11.

Бр. 76. из 1925.

Оглас.

Српска црквена општина у Пашићеву (Бачка) тражи црквењака појца, који добро зна осмогласовно појање; треба да је ожењен и да може што пре место заузети. Осим добре плате, добија слободан стан и огрев. Само са онима ће се ступити у преговоре, који се лично пријаве и поје на служби у цркви

У Пашићеву 1. октобра 1915. године.

Драгутин Чолаковић
парох, председник.

1998 2—3

ЈАВНА ДРАЖБА

На дан 25. октобра продаваћу на јавној дражби 25 комада прекобројних пунокрвних американских касацаа и 17 комада прекобројних коња пунокрвне енглеске расе. Коњи потичу из ергела Камендин и Кулпин, пастуси и кобиле старости од две до четрнаист година. Дражба ће се одржати у Кулпин на дан 25. октобра у недељу пре подне у 11 сати.

Рефлектанти, који желе присуствовати дражби нека право времена јаве свој долазак на **Ергела Кулпин пошта Кулпин Бачка.** Последња је жељезничка станица Пашићево, где возови стижу из Новог Сада у 10·4 сати пре подне а из Суботице у 10·5 сати пре подне. На станици Пашићево чекаће рефлектанте кола за превоз у Кулпин.

Управник Ергела Камендин и Кулпин

1—2 2046

„CARBON“
ТЕЛЕФОН 483 ТЕЛЕФОН 483
Адолф Натхан и другови, командитно друштво Н. Сад, Дунавска ул. 2. у кућу достављају за огрев
најбољег домаћег угља прима пруског салон-угља и гарантирани најбољи горњошлески кокс.
1818 4—x

Самосталног чиновника
Који би имао водити заступство једног електричног предузећа у Бачкој **тражи се.** Опширне понуде послати на огласни завод „Шмолка“ Нови Сад Футошки пут 2. под „Електротехника“ 1—3 2026

Огласујте у „Застави“.

ОМАЉЕВ ПРОЛАЗ
Препоручују своје
ПРВОКЛАСНЕ ЦИПЕЛЕ
2042 1—24

У ПАЖЊУ! Услед успешних куповина извршених на **Бечком Сајму** у готовом новцу, **а уз изредну повољну цену,** пуштамо у продају
уз распродајну цену
женске и девојачке капуте најновије моде, сукнене и штофане, уличне и вечерње тоалете, сваковрсно женско крзно и шортсе капуте. Услед ове наше повољне куповине сваковрсна крзна продају се **и на мало узングро-цене.** Препоручујемо осим тога **мушко, дечачко и дечија одела, зимске капуте, раглане и градске бунде — све уз изредно повољне цене! Најфиније женске перзијске бунде** од 12-18.000 Дин.
Мано Рот и Синови, Н. Сад
5—x 1895

Штампарија „Застава“ д. д. Нови Сад 1925. (1154)